

А К Т

лісопатологічного обстеження насаджень на доцільність призначення в них заходів з поліпшення санітарного стану лісів по комунальному підприємству "Летичівський спецлісгосп"

"16" травня 2025 року

с-ще Летичів Хмельницького району
Хмельницької області

Нами, завідувачем сектору нагляду, обліку та прогнозу філії "Вінницялісозахист" державного спеціалізованого лісозахисного підприємства "Київлісозахист" (далі - філія "Вінницялісозахист" ДСЛП "Київлісозахист") Віталієм СТЕГНЯКОМ (відповідно до листа комунального підприємства "Летичівський спецлісгосп" (далі - КП "Летичівський спецлісгосп") від "30" квітня 2025 року № 84), головним лісничим КП «Летичівський спецлісгосп» Петром СІДЛЕЦЬКИМ, майстром по лісозаготівлях КП «Летичівський спецлісгосп» Володимиром ВОВЖЕНЯКОМ в період з 15.05.2025 року по 16.05.2025 року, проведено лісопатологічне обстеження (у відповідності п. 8, 9 Порядку організації та захисту лісів затвердженого постановою КМУ від 20 травня 2022 р. № 612) в лісових насадженнях, що знаходяться в постійному користуванні КП "Летичівський спецлісгосп" на доцільність призначення заходів з поліпшення санітарного стану лісів. Обстеженням встановлено наступне:

Номер кварталу	Номер виділу	Площа виділу, га	Номер ділянки	Площа, що потребує проведення заходів, га	Коротка таксаційна характеристика насадження відповідно до матеріалів базового лісовпорядкування							категорія лісів	Причини призначення заходів	Орієнтовна інтенсивність проведення заходів, %
					склад	вік, років	повнота	бонітет	середня висота, метрів	середній діаметр, сантиметрів	запас деревостану, м3 на 1 га			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
13	6	0.9		0.9	4Д36ГЗ	75	0.50	1	23	36	150	4	судинний мікоз дуба, опеньок осінній, поперечний рак дуба, некроз граба	20
14	1	1.6		1.6	9БП1ДЗ	46	0.60	1Б	22	28	180	4	трутовики, стовбурові гнилі	10
14	13	4.3		4.3	7ГЗЗБП	54	0.70	2	19	18	190	3	некроз граба, стовбурові гнилі, трутовики	5
16	7	4.1		4.1	7С32ГЗ1БП	46	0.80	1	18	18	200	4	малий та великий соснові лубоїди, златки, некроз граба, трутовики	10

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
20	1	11.8		11.8	3ДЗ2ЛПД5ГЗ+ БП	73	0.70	2	21	28	220	3	судинний мікоз дуба, опеньок осінній, поперечний рак дуба, некроз граба	10
20	7	3.4		3.4	5ДЗ2Я32ГЗ 1ЛПД	62	0.70	1	21	24	240	3	судинний мікоз дуба, опеньок осінній, халаровий некроз ясена, некроз граба	5
20	8	1.1		1.1	9ЛПД1ДЗ	64	0.60	2	19	20	180	3	судинний мікоз дуба, поперечний рак дуба, стовбурові гнилі	10
38	13	1.7		1.7	10СЗ	52	0.90	1А	22	28	380	4	малий та великий соснові лубоїди, златки	10
38	14	2.1		2.1	8С32ЯЛЕ	52	0.70	1А	22	28	310	4	малий та великий соснові лубоїди, короїд типограф, златки	10
38	17	10.2		10.2	9С31БП	50	0.90	1А	22	32	400	4	малий та великий соснові лубоїди, златки	5
38	26	0.9		0.9	5Я31ДЗ4ГЗ+ ЧШ	65	0.70	1А	26	32	230	4	халаровий некроз ясена, судинний мікоз дуба, некроз граба	10
38	27	0.2		0.2	7Я32Г31ДЗ	56	0.60	1Б	26	32	210	4	халаровий некроз ясена, некроз граба, судинний мікоз дуба	10
38	28	6.6		6.6	4ДЗ3Я3ЗГЗ	64	0.60	1	22	28	220	4	судинний мікоз дуба, поперечний рак дуба, стовбурові гнилі	5
53	2	5.1		5.1	10ДЗ	63	0.70	3	17	20	170	3	поперечний рак дуба, судинний мікоз дуба	10
56	14	2.4		2.4	10СЗ	46	0.80	1	18	20	280	4	малий та великий соснові лубоїди, златки	10
58	1	1.2		1.2	10СЗ	44	0.80	1А	21	26	345	4	малий та великий соснові лубоїди, златки	5
58	2	2.7		2.7	10СЗ	44	0.80	1А	21	26	345	4	малий та великий соснові лубоїди, златки	5
58	3	2.7		2.7	10СЗ	57	0.80	1А	22	28	390	4	малий та великий соснові лубоїди, златки	5
58	4	1.3		1.3	10СЗ	57	0.80	1А	22	28	370	4	малий та великий соснові лубоїди, златки	5
58	5	2.3		2.3	10СЗ+БП+ДЗ	51	0.70	1А	21	24	310	4	малий та великий соснові лубоїди, златки	5
58	21	12.3	(2)	11.4	10СЗ+ВЛЧ	40	0.80	1Б	20	24	340	4	малий та великий соснові лубоїди, златки	5
58	24	6.6	(2)	5.7	10СЗ	48	0.80	1А	20	24	345	3	малий та великий соснові лубоїди, златки	5
58	49	1.4		1.4	10СЗ	50	0.70	1	20	22	295	3	малий та великий соснові лубоїди, златки	10
66	13	4.6		4.6	10СЗ+ГЗ+ДЗ	57	0.80	1А	2	28	370	4	малий та великий соснові лубоїди, златки	5

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
72	5	3.0		3.0	10СЗ	53	0.80	1А	22	28	380	3	малий та великий соснові лубоїди, златки	5
72	9	3.5		3.5	10СЗ	58	0.80	1	22	24	380	3	малий та великий соснові лубоїди, златки	5
79	3	2.4		2.4	7Д32ГЗ1ЛПД+ЧШ	78	0.70	2	23	32	200	3	судинний мікоз дуба, некроз граба, стовбурові гнилі	5
80	13	1.3		1.3	8Д32ЛПД+ГЗ	68	0.70	1	25	28	300	4	судинний мікоз дуба, несправжній дубовий трутовик, стовбурові гнилі	5
103	11	2.7		2.7	10СЗ+АКБ	52	0.80	1А	23	28	405	3	малий та великий соснові лубоїди, златки	5
ВСЬОГО ВСР:				102.6										

Загальна обстежена площа по КП «Летичівський спецлісгосп» складає 102.6 га. По причинах розладнання (за переважаючим збудником хвороби/шкідником) в загальному по підприємству:

- стовбурові шкідники - 63.0 га;
- судинний мікоз дуба - 27.5 га;
- поперечний рак дуба - 5.1 га;
- некроз граба - 4.3 га;
- трутовики, стовбурові гнилі - 1.6 га;
- халаровий некроз ясена - 1.1 га;

Лісопатологічна характеристика обстежених насаджень:

Основними причинами розладнання обстежених хвойних деревостанів з головною породою сосна звичайна (СЗ) є діяльність комплексу стовбурових шкідників у видовому складі яких на сосні провідне місце посідають лубоїди соснові (лубоїд сосновий малий (*Tomicus minor*) та лубоїд сосновий великий (*Tomicus piniperda*), в меншій мірі - короїд вершинний (*Ips acuminatus*). Більшість дерев СЗ відносяться до сухостою минулих років (VI-та категорія стану), які відпрацьовані комплексом златок, про що свідчать наявність характерних ходів та бурової муки під корою дерев, але разом з тим - зустрічаються дерева що всохли в поточному році (V-та категорія стану). Такі дерева характеризуються зміною забарвлення глиці до рудого, відпрацьовані стовбуровими шкідниками, в наявності часткове опадання кори, дерева зі зламаними кронами, тощо.

Характер розташування сухостійних дерев поодинокий та груповий (групи по 2 - 3 дерева, але зустрічаються і до 5 - 6 дерев). Поодинокі є всихаючі дерева (IV-та категорія стану): крони дуже ажурні, хвоя має забарвлення від світло-зеленого до жовтувато-зеленого, дерева з всиханням крони більше 2/3 периметру, з раковими утвореннями (рак сірянка), з механічними пошкодженнями стовбурів та кореневих лап більше 2/3 периметру, тощо. Під деревами сліди життєдіяльності у вигляді "стрижених" пагонів від 2 до 3 шт. на м² до 5 - 6 шт. на м². Насадження сосни звичайної (СЗ) характеризуються слабким (до 5%) ступенем пошкодження, в наявності також сухостійні дерева, зі зламаними кронами, в переважній більшості поодинокого розміщення, які відпрацьовані комплексом златок.

Листяні породи дерев вражені кореновими та стовбурними гнилями, які викликаються комплексом різних причин: дерева берези повислої (БП) від трутовика справжнього (*Fomes fomentarius*) та бактеріальної водянки, дерева осики (ОС) від трутовика несправжнього (*Phellinus tremulae*), дерева ясеня звичайного (ЯЗ) та дуба звичайного (ДЗ) від пошкоджень опеньком осіннім (*Armillaria mellea*).

Насадження вражені кореновими та стовбурними гнилями характеризуються відпадом дерев змішаного типу – наявний в них сухостій (переважно дерев порід берези, осики, ясеня та граба) що носить як поодинокий так і груповий характер (групи невеликі в середньому до 3 - 4 дерев). Також в обстежених насадженнях наявний вітровал минулих років поодинокого та групового характеру. Сухостійні та всихаючі дерева характеризуються заселенням та відпрацюванням стовбуровими шкідниками про що свідчить наявність льотних отворів на стовбурах дерев. Основними виявленими видами на дубі звичайному (ДЗ) є малий дубовий вусач (*Cerambyx scopolii*), на ясені звичайному (ЯЗ) – лубоїд ясеневий строкатий (*Hylesinus fraxini*) та лубоїд ясеневий великий (*Hylesinus crenatus*). Переважна кількість дерев що відноситься до сухостою минулих років - вражена стовбуровими шкідниками з родини златок, в незначному відсотку – представниками родини вусачів.

Ще однією патологією, що призводить до всихання дерев листяних порід є хвороби некрозного та судинного характеру: судинний мікоз (офіостомоз) дуба, халаровий некроз ясеня, некроз граба, вертицильоз клена, тощо. Збудниками хвороб лісу, є грибкові хвороби, які заражають дерева базидіоспорами через обламані гілки, морозобійні тріщини та інші пошкодження стовбурів і гілок.

Характер перебігу патологічних процесів в обстежених листяних насадженнях різний – наявний як комлевий тип прояву та локалізації гнилей (наявність дупел в комлевій та прикореневій частинах стовбурів дерев) так і вершинний – в кронах дерев, що призводить до прояву суховершинності (мікози), широкого поширення водяних пагонів як одного із головних показників ослаблення деревостанів. Суховершинність за зовнішніми проявами перебігу захворювання відповідає халарового некрозу ясена (відповідно дерева ЯЗ), судинному мікозу (дерева породи ДЗ). В цілому всихання крон окремих лісоутворюючих порід дерев коливається в межах від 2/3 до 3/4 крон. Поодинокі в насадженнях наявні дерева з плодовими тілами дереворуйнівних грибів – трутовиків, а саме у видовому плані найчастіше зустрічаються: на дубі - трутовик дубовий несправжній (*Phellinus igniarius*), на грабові - беркандера обпалена (*Bjerkandera adusta*), та інші види трутовиків, що теж призводять до появи та розповсюдженню у внутрішніх тканинах деревини стовбурових гнилей.

Крім вищезгаданого, причинами погіршення санітарного стану обстежених насаджень є ослаблення і всихання дерев внаслідок їх природного старіння, внутрішньовидової та міжвидової конкуренції, несприятливих чинників середовища, що супроводжується заселенням і пошкодженням деревини стовбуровими шкідниками, які є переносниками інших патогенних мікроорганізмів. Разом з тим поодинокі спостерігаються вітровальні, буреломні дерева, дерева з ухилом більше 30 градусів, дугоподібно зігнуті дерева.

В цілому насадження є небезпечними осередками подальшого розповсюдження хвороб лісу та стовбурових шкідників, і відносяться до II класу біологічної стійкості.

Для поліпшення санітарного стану лісів та відповідно до «Санітарних правил в лісах України» рекомендовано провести вибіркові санітарні рубки (ВСР) на загальній площі 102.6 га у 2025 році.

Коротка таксаційна характеристика лісових насаджень для лісопатологічного обстеження представлена відповідно до матеріалів базового лісовпорядкування 2015 року КП "Летичівський спецлісгосп".

Примітка: *відбір дерев до рубки, матеріально-грошові оцінки лісосік, визначення фактичних середніх розрядів висот та діаметрів проводитимуться силами лісової охорони КП «Летичівський спецлісгосп». На момент обстеження роботи по відведенню лісосік до рубки не розпочаті.*

ПРОПОЗИЦІЇ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ:

1. Всі виявлені даним обстеженням осередки шкідників та хвороб лісу поставити на облік до Книги обліку шкідників та хвороб лісу.
2. Відповідно п. 5 Санітарних правил в лісах України скласти перелік заходів з поліпшення санітарного стану лісів (додаток 1) та погодити з філією "Вінницялісозахист" ДСЛП "Київлісозахист" і Південно-Західним міжрегіональним управлінням лісового та мисливського господарства.
3. Рубки провести згідно Санітарних правил в лісах України.
4. Для недопущення розповсюдження коренових і стовбурових гнилей та стовбурових шкідників, з метою збереження технічних якостей деревини рубки поліпшення санітарного стану лісів (ВСП) необхідно провести в максимально стислі терміни.
5. Порубкові залишки і неліквідну деревину потрібно подрібнювати та розкидати рівномірно по ділянці, для недопущення розвитку та поширення осередків стовбурових шкідників в суміжних насадженнях.

Акт складений в трьох примірниках:

- 1-й - філії "Вінницялісозахист" ДСЛП "Київлісозахист";
- 2-й - Південно-Західному міжрегіональному УЛМГ;
- 3-й - КП "Летичівський спецлісгосп".

ПІДПИСИ:

Завідувач сектору нагляду, обліку
та прогнозу філії
"Вінницялісозахист" ДСЛП
"Київлісозахист"

Віталій СТЕГНЯК

Головний лісничий КП
"Летичівський спецлісгосп"

Петро СІДЛЕЦЬКИЙ

Майстер по лісозаготівлях КП
"Летичівський спецлісгосп"

Володимир ВОВЖЕНЯК

З актом ознайомлений т. в. о.
директора КП "Летичівський
спецлісгосп"

Руслан ЖУБРЖИЦЬКИЙ